

Alüminyum Sülfat ve Seydişehir Fabrikası

Yazan Safa Koyuncu

Alüminyum sülfat, tablatta alüminit halinde bulunur. Sun'i olarak elde edilmiş metodları arasındaki ortak esas, alüminyum ihtiva eden hidroksit veya öğütülmüş bauxitin sülfat asidiyle muamele edilmesine dayanmaktadır. Teknikte geniş ölçüde ve ucuz eldesi için Madenler bürosu (Amerika) ve Almanya'da yeni prosesler geliştirilmiş ve böylece arıtma, yıkama ve kurutma gibi geniş ölçüde endüstriyel operasyonların kolay ve daha ucuza mal olması sağlanmıştır.

Kâğıt endüstrisi, toplam alüminyum sülfat istihsalının üçte ikisini tüketmektedir. Kâğıt imâlinde proses suyunun berraklaştırılmasında, pulpun PH kontrolünde, bazı boyalar tatbikatında ve selüloz meydana getiren parçacıkların büyüklük kontrolünde kullanılır. İstihsalın dörtte birden fazlası su tasfiyesinde kullanılır. Ayrıca, bazı kimyevi maddelerin yapımında, ilaç sanayinde, tekstil sanayinde, boyama operasyonlarında, sabun ve gres imâlinde ve yangın söndürme terkiplerinin hazırlanmasında kullanılan önemli bir maddedir.

Memleketimizin en önemli alüminit madenleri şunlardır: Gedehor (Şebinkarahisar, rezervi: 30 milyon ton), Şaphane dağı (Foça, rezervi: 1.350.000 ton), Şaphane köyü (Kütahya, rezervi: 1.440.000 ton). Alüminitçe çok zengin olduğumuz görülmüyor. Bu yeraltı servetimizden, ekonomik bir tarzda şap ve alüminyum sülfat üretimi için faydalanılabilir. Şunu da ayrıca ilâve edelim ki, memleketimiz 1956, 1957, 1958 ve 1959 senelerinde sıra ile 1257, 307, 345 ve 557 ton şap ithal etmiştir. Potansiyel ihtiyaç 8000 ton (5,5 milyon lira) olduğuna göre, alüminit yataklarımızdan faydalanılmamış olmasına şaşmak lâzımdır. Bununla beraber bu hususta İzmit selüloz sanayi işletmesi tarafından bazı tecrübelerle girilmiş olduğu bilindiği gibi, Kütahya'daki şaphane yataklarından faydalanmak üzere faaliyete geçileceği de öğrenilmiştir. (Anorganik Sınav Kimya, Sh. 447, İstanbul 1973).

Seydişehir Alüminyum fabrikası dahilinde, ek tesis olarak kurulmakta olan Alüminyum sülfat fabrikası önümüzdeki günlerde hizmete girecektir. Yılda 45.000 (kırbeş bin) ton alüminyum sülfat istihsal edecek olan fabrikada yüzde doksanbeş yerli malzeme kullanılmakta ve yerli bir firma tarafından monte edilmektedir. Gelişen teknolojinin ışığında, modern bir sistemle çalışacak olan fabrika, Alüminyum tesislerinde üretilen hidrat halindeki yarı mamül maddeyi işleyerek Alüminyum sülfat istihsal edecektir. Deneme çalışmaları, önceden Alüminyum tesisleri laboratuvarlarında yapılmış ve alınan müsbet neticeler sonunda işe girilmiştir.

Başta kâğıt endüstrisi olmak üzere, hemen bütün sanayi dallarına önemli ölçüde girmiş bu madde ithal malları arasından çıkmış olacaktır. Potansiyel ihtiyaç, 1973'de 8000 ton (5,5 milyon lira) olarak tesbit edildiğine göre, Seydişehir'de istihsal edilecek olan 45.000 ton - yıl Alüminyum sülfat, ülke ihtiyacını karşıladığı gibi, dış pazarlara da arz edilebilecektir.